

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.600

Nr. 2

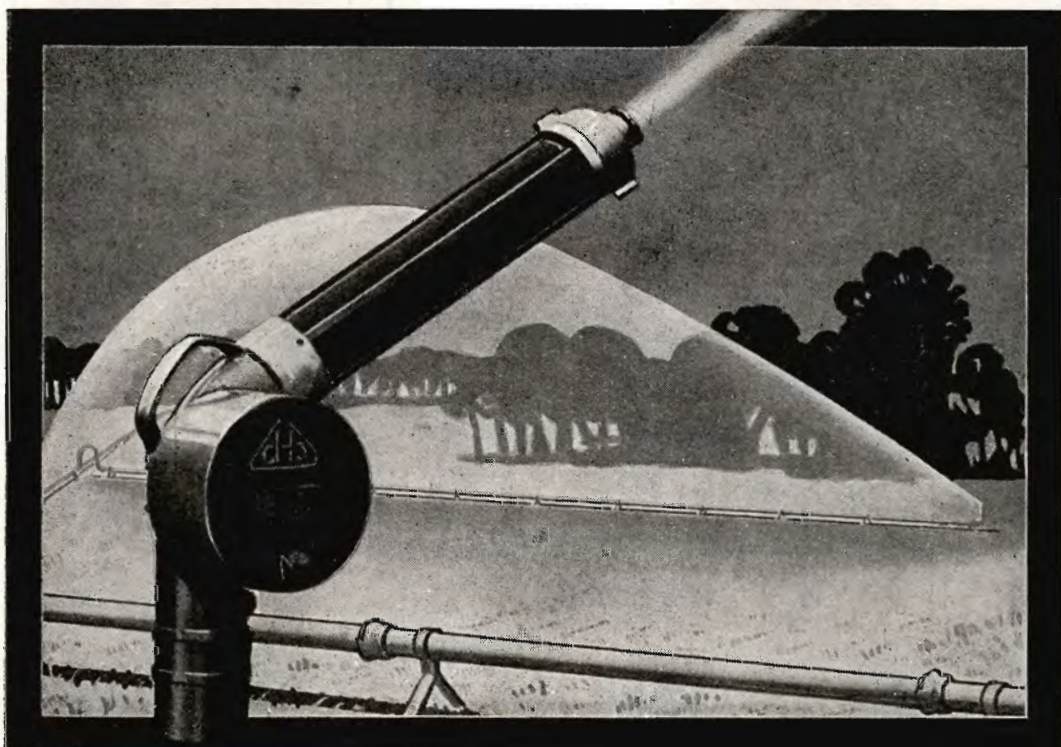


1. februar

70. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1949



VANDINGSANLÆG TIL LANDBRUG

20-aarig Erfaring i Projektering og Fabrikation

Forlang illustreret Brochure

C. H. Clausen

Broager + Telefon 59

Dansk Andels
Cementfabrik
Nørresundby



Prima
Portland
Cement



DANSK ANDELS CEMENTFABRIK
NØRRESUNDBY

Special-
cement
"Record"

Vestjysk
Trælasthandel

Varde
Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen
Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør
(drænrør)
efter Ingf. normer.

FORLANG TILBUD

Viborg Byes og Omegns
Sparekasse

Telefon 1400 (3 Lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9-15

ORIGINAL
DDT **Gesarol** DDT

Pudder...

i ny Kvalitet, godt regnbestandig, er nu paa
Markedet til stærkt nedsatte Priser.

Forsyn Dem i Tide hos Deres Forhandler.

Fremstiller: Kemisk Værk Køge A/S, Køge.
Hovedforhandler i Danmark: H. A. Schönwandt,
Vestre Boulevard 51, København V.

FRANSK LUCERNE

Fransk Udførselstilladelse for 300.000 kg Lucerne her til Landet er nu i Orden.

Prisen er kun ca. 6,20 pr. kg,
d. v. s., at Udsæden er ca. 75 Kr. billigere pr. ha end af danskavlet Lucerne, da Lucerne kan avles betydeligt billigere i Frankrig end her i Landet.

Henvend Dem til vore Forhandlere!



AKTIESELSKABET
TRIFOLIUM FRØ
KØBENHAVN RANDERS

4 % KONTANT
RABAT og 3 %
MÆNGDERABAT



CLIFFORD

jordfræser -

anerkendt som den bedste fræser, der er på markedet, lige velegnet til kultivering og rensning, som til fremstilling af såbed.

På Clifford kan der monteres plov, kultivator, radrenser og frugttræsprojte samt remskive.

Vi er til tjeneste med tilbud og prospekter.
Levering ret omgående.

A/s Saxonia

Admiralgade 15 . København K.
Telefon Centr. 5838 . 5979 — Provins 121 . Rfjs 85.

Forhandlere over hele landet

Anvend tørvestrøelse ved dræning . . .

Paa jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse („hundekød“) omkring stødlugerne, ligesom tørvestrøelse med fordel benyttes ved dræning i stiv lerjord. Spørg hedeselskabet.

Mejerlærnes og Landbrugets ULYKKEFORSIKRING

Telefon 14350
Gensidigt selskab



Reventlowgade 14
København V.

Ansvarsforsikring

Automobilforsikring



TRÆLØSE PR. HERLUFMAGLE — TLF. SKELBY 83
Under kontrol af Sydsjællands Planteavlssudvalg

Danatex træfiberplader

100 % dansk — mod kulde, fugt og lyd

AXEL PRIOR Akts.

A/S L. HAMMERICH & Co.

Bredgade 33 - Centr. 23
København K.

Grønnegade 57-59 - Tlf. 7050
V. Ringgade - Århus

Røde

Drænrør

fra 2"-12" haves
altid på lager.
Forlang tilbud.

» Sofienlund «

Teglværk.

Telefon 10 Ulstrup.

Jordbrugskalk Mergel



„Sct. Knuds Gaard“
ODENSE, Telf. 38 (5 lin.)

TAANUM
TEGLVÆRK
RANDERS

PRIMA DRÆNRØR
2"-16"

Telefon 21 Taanum

Skive Discontobank

Kontortid 9-12 og 2-5

Filial i Haderup



Brug **RANDERS**
ØREB

Teglværkernes
Salgskontor

Esbjerg
Telef. 265-546

DRÆNRØR

2"-15"
Mursten . Tagsten



Andels- Klædefabriken

Grindsted

Telefon 20

AERGLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 2

1. februar 1949

70. årg.

Indtrædende medlemmer indtegnes hos selskabets forretningsførere. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Større bidrag modtages gerne. Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 40 øre pr. mm. Oplag 19.600 eksemplarer.

Indhold: Hedeselskabets årsmøde. — Tørve- og brunkulsproduktionen 1948 belyst ved analyser. — Litteratur: Plantefysiologi. — Jords vandkapital. (Sluttet.) — Træplantningsmaskine. — Hedeselskabets forretningsførere. — Fra plantningsvirksomheden. — Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed. — Understøttelsesfondet for hedeselskabets tjenestemænd. — Mindre meddelelser.

Hedeselskabets årsmøde.

Hedeselskabets årlige repræsentantskabsmøde for 1949 afholdes onsdag den 29. juni på Eydes hotel i Herning med udfugt den følgende dag i omegnen.

Tørve- og brunkulsproduktionen 1948 belyst ved analyser.

Af laboratorieførster, civilingeniør *Th. Mogensen*.

Tørv.

Den nervøsitet hos køberne, der i 1947 var årsag til, at tørvene navnlig i begyndelsen af sæsonen blev revet væk — i mange tilfælde forinden de var tjenlige til levering — er slet ikke sporet i sæsonen 1948. Tværtimod har afsætningen været meget træg, og fortrinsvis kun gode tørv kunne sælges. Det indtryk får man også ved betragtning af de efterfølgende tabeller, der ligesom de tidligere år er udarbejdet på grundlag af analysemateriale fra de autoriserede tørvelaboratorier og apoteker. Billedet må dog som de tidligere år antages at være noget for lyst tegnet, idet ca. $\frac{2}{3}$ af prøverne, som det ses af omstående tabel, stammer fra læggepladser, stakke eller færdiglæssede vogne, der ikke byder de bedste betingelser for udtagning af virkelige gennemsnitsprøver. Erfaringen viser ialtfald,

Tabel 1. Fordeling af prøverne over de forskellige udtagningssteder.

	Under læsning og aflæsning af jernbanevogne		Under læsning og aflæsning af biler, vogne og skibe		På læggeplads		Stakke og skure på mose		Oplag hos forhandler og forbruger		Af færdiglæsede vogne (f. eks. biler på vægten)		Fordeling for landsdelene	
	Antal	For- delings- procent	Antal	For- delings- procent	Antal	For- delings- procent	Antal	For- delings- procent	Antal	For- delings- procent	Antal	For- delings- procent	Antal	For- delings- procent
Jylland	2706	19,8	2583	18,9	6534	47,7	1085	7,9	322	2,4	458	3,3	13688	43,6
Fyn	480	34,2	35	2,5	741	52,8	12	0,9	122	8,7	12	0,9	1402	4,5
Sjælland	1464	11,0	3051	22,9	6265	47,0	1426	10,7	682	5,1	437	3,3	13325	42,5
Lolland-Falster...	90	3,0	62	2,1	2534	85,7	184	6,2	68	2,3	20	0,7	2958	9,4
Hele landet	2740	15,1	5731	18,3	16074	51,2	2707	8,6	1194	3,8	927	3,0	31373	100,0

at bedømmelsen ved sådanne prøver ofte giver en bedre prisklasse end den, landbrugsministeriets tørvekontrol kommer til ved efterkontrolleringer, hvor tørvne omlades, og hvor der er anderledes gode betingelser for bedømmelsen af pågældende tørvepartis mid-delkvalitet.

Opgørelsen over analyserne er foretaget for tidsrummet 1. maj

Tabel 2. Antal og fordelingsprocent over prisklasserne af analyserne i tidsrummet maj—oktober 1948.

Indgået i tidsrummet:		Maj		Juni		Juli		August		September		Oktober		Hele tidsrummet	
Antal analyser:		Antal 4278	pct.	Antal 9011	pct.	Antal 6349	pct.	Antal 5867	pct.	Antal 1969	pct.	Antal 786	pct.	Antal 28260	pct.
Vand+aske	Klasse														
under 35,0 %	I	1167	27,3	2545	28,2	1995	31,4	2576	43,9	484	24,6	161	20,5	8928	31,6
35—40 %	II A	1016	23,6	2593	28,8	1738	27,4	1518	25,9	438	22,2	191	24,3	7496	26,5
40—45 %	II B	948	22,2	2106	23,4	1544	24,3	1104	18,9	605	30,8	209	26,6	6516	23,1
45—50 %	III A	778	18,2	1178	13,1	703	11,1	424	7,2	302	15,3	132	16,8	3517	12,4
50—55 %	III B	234	5,5	417	4,6	244	3,8	187	3,2	94	4,8	48	6,1	1224	4,3
55—60 %		85	2,0	121	1,3	77	1,2	43	0,7	32	1,6	34	4,3	392	1,4
60—70 %		45	1,1	46	0,5	43	0,7	14	0,2	12	0,6	11	1,4	171	0,6
70—80 %		5	0,1	5	0,1	5	0,1	1	0,0	2	0,1			18	0,1

Tabel 3. Antal og fordeling af analyserne over landsdelene i 1948.

Område:		Jylland		Fyn og Langeland		Sjælland (excl. København)		Lolland-Falster		København		Hele landet	
Antal analyser ialt:		Antal 10109	For- delings- procent	Antal 2797	For- delings- procent	Antal 3844	For- delings- procent	Antal 1987	For- delings- procent	Antal 9523	For- delings- procent	Antal 28260	For- delings- procent
Vand+aske	Klasse												
under 35,0 %	I	5135	50,8	1387	49,6	715	18,6	199	10,0	1492	15,7	8928	31,6
35,1—40,0 %	II A	2370	23,4	615	22,0	1133	29,5	632	31,8	2744	28,8	7494	26,5
40,1—45,0 %	II B	1567	15,5	400	14,3	1163	30,3	724	36,5	2662	28,0	6516	23,1
45,1—50,0 %	III A	673	6,7	246	8,8	590	15,3	316	15,9	1692	17,8	3517	12,4
50,1—55,0 %	III B	221	2,2	107	3,8	170	4,4	84	4,2	642	6,7	1224	4,3
55,1—60,0 %		83	0,8	24	0,9	59	1,5	26	1,3	200	2,1	392	1,4
over 60,0 %		60	0,6	18	0,6	14	0,4	6	0,3	91	0,9	189	0,7
Prøver med over 30 % aske i tørstoffet.....		92	0,9	39	1,4	148	3,9	192	9,7	732	7,7	1203	4,3

til 1. november, og der er i dette tidsrum analyseret mellem 28 000 og 29 000 prøver. At tallet er noget mindre end prøvetaallet skyldes, at nogle analyser er fællesanalyser for flere prøver. Da den sta-

tistiske opgørelse af produktionens størrelse i sæsonen 1948 viser ca. 3,6 mill. tons, har analysetætheden været ca. 1 : 126 i gennemsnit for hele landet. Den største analysetæthed har været på Sjælland (incl. København), hvor der er taget 1 analyse for hver ca. 73 tons.

Den procentiske fordeling af analyserne over prisklasserne i de forskellige måneder fremgår af tabel 2.

Tallene tyder på, at de bedste tørv er solgt i august måned, ligesom det foregående år (1947). Der har været en jævn stigning i kvaliteten fra maj til september, hvorefter det er gået stærkt tilbage.

Et billede af variationen i kvaliteten af de tørv, der er solgt indenfor landsdelene samt i København får man ved at betragte tabel 3, hvor analysernes antal og procentiske fordeling over prisklasserne er opført for hver landsdel.

Som de tidligere år ligger Jylland i spidsen med de fineste kvaliteter, i øvrigt med rekordtallet ca. 51 pct. af samtlige analyser i klasse I. Når Fyn og Langeland ligger omtrent lige så højt, skyldes det formentlig, at analyserne fra de fynske laboratorier for en stor del angår jyske tørv, hvilket bl. a. fremgår af, at der er udført ca. 2800 analyser, men kun taget ca. 1400 prøver. En mere pålidelig oversigt over fordelingen af tørvne kvalitetsmæssigt får man måske derfor ved kun at opdele landet i to dele, således som det fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Antal og fordelingsprocent over prisklasserne af analyserne for landsdelene øst og vest for Storebælt.

Vand+aske	Klasse	Vest for Storebælt		Øst for Storebælt		Hele landet	
		Antal 12906	Forde- lings- procent over pris- klasserne	Antal 15354	Forde- lings- procent over pris- klasserne	Antal 28260	Forde- lings- procent over pris- klasserne
under 35,0 %	I	6522	50,6	2406	15,7	8928	31,6
35,1—40,0 %	II A	2985	23,2	4509	29,4	7494	26,5
40,1—45,0 %	II B	1967	15,2	4549	29,6	6516	23,1
45,1—50,0 %	III A	919	7,1	2398	16,9	3517	12,4
50,1—55,0 %	III B	328	2,5	896	5,8	1224	4,3
55,1—60,0 %		107	0,8	285	1,9	392	1,4
over 60,0 %		78	0,6	111	0,7	189	0,7
over 30 % aske i tørstoffet . . .		131	1,0	1072	7,0	1203	4,3

Heraf ses det tydeligt, at de bedste tørv i langt den overvejende grad er solgt vest for Storebælt, idet over 50 pct. har ligget i klasse I, medens kun ca. 15 pct. er solgt i 1ste klasse øst for Storebælt.

Ligeledes ses det (nederste rubrik), at askeindholdet har været meget højere øst for Storebælt, idet 7 pct. af de forhandlede tørv har haft over 30 pct. aske beregnet på tørstoffet, medens kun 1 pct. af tørvne vest for Storebælt har haft ulovligt askeindhold. En opgørelse for hele landet viser, at 58 pct. af samtlige analyser har henført tørvne til de to bedste klasser. Det fremgår af nedenstående tabel 5, at dette er det fineste resultat siden 1942, det første år, hvorfra der foreligger opgørelse over de autoriserede tørveanalyser.

Tabel 5. Analysernes procentiske fordeling over prisklasserne i 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947 og 1948.

År	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	
Produktionens størrelse, mill. tons .	4,8	6,2	5,8	5,7	3,7	5,1	3,6	
Antal analyser	34581	51464	35807	32754	24565	33043	28260	
„Analysetæthed“ (tons pr. analyse).	1:138	1:112	1:162	1:174	1:150	1:154	1:126	
Vand+aske	Klasse							
under 35,0 0/0	I	14,0	21,4	18,3	16,0	12,5	31,5	31,6
35,1—40,0 0/0	II A	18,2	23,0	20,4	20,5	19,5	20,5	26,5
40,1—45,0 0/0	II B	22,6	24,7	24,4	23,6	26,9	21,2	23,1
45,1—50,0 0/0	III A	19,5	17,2	18,3	18,8	20,5	14,0	12,4
50,1—55,0 0/0	III B	13,8	8,6	10,7	11,1	11,1	7,2	4,3
55,1—60,0 0/0		7,1	3,5	5,0	5,8	5,7	3,4	1,4
over 60,0 0/0		4,8	1,6	2,9	4,2	3,8	2,2	0,7

Det er oplivende, at denne — måske sidste — oversigt over autoriserede tørveanalyser tydeligt viser, at 1948's tørveproduktion har været af en bedre kvalitet end de foregående år, ialt 6, hvorfra der foreligger analysestatistik. Det samme resultat viser den af landbrugsministeriet i samme årrække foranstaltede tørvekontrol, der efter anmodning er udført af hedeselskabet. Denne kontrol har i år tillige vist, at tørvne i de allerfleste tilfælde er handlet til priser, der har været i overensstemmelse med kvaliteten. Forhåbentlig er dette et tegn på, at tørvehandelen endelig igen nærmer sig den for normale tider gældende.

Brunkul.

Også i år er der på hedeselskabets laboratorium udført et stort antal brunkulsanalyser (2—3000), hvoraf 2153 hidrører fra landbrugsministeriets brunkulstilsyn, og er foretaget på prøver, der af brunkulstilsynets ingeniører er udtaget i selve lejerne eller af frisk-

opgravede kul til fastsættelse eller kontrol af maksimalprisen. I nogle tilfælde er prøverne også taget af de oplagrede kul (B-lagre). Dette store analysmateriale danner et udmærket grundlag for bedømmelsen af brunkullenes kvalitet, der er karakteriseret ved vand- og askeindhold samt absolut og effektiv (nyttig) brændværdi.

1. *Vandindholdet.* Vandprocenten er bestemt umiddelbart efter prøvernes ankomst til laboratoriet. Af tabel 1 fremgår fordelingen af analyserne indenfor området 30 til 60 pct. Det er kun meget få prøver, der har ligget udenfor dette område. Til sammenligning er anført tallene for 1947.

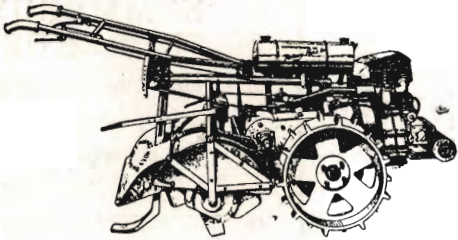
Tabel 1. **Beliggenhed af vandprocent.**

Vandprocent	Året 1947		Året 1948	
	Antal analyser	Fordelingsprocent	Antal analyser	Fordelingsprocent
under 30,0.....	10	0,4	14	0,67
30,1—32,0.....	3	0,2	2	0,09
32,1—34,0.....	5	0,3	4	0,2
34,1—36,0.....	5	0,3	10	0,5
36,1—38,0.....	14	0,7	17	0,8
38,1—40,0.....	34	1,8	34	1,6
40,1—42,0.....	74	3,9	64	3,0
42,1—44,0.....	158	8,4	127	5,9
44,1—46,0.....	304	16,1	232	10,9
46,1—48,0.....	382	20,3	417	19,5
48,1—50,0.....	405	21,5	544	25,3
50,1—52,0.....	299	15,9	425	19,7
52,1—54,0.....	131	7,0	193	9,0
54,1—56,0.....	46	2,4	52	2,0
56,1—58,0.....	11	0,6	15	0,7
over 58,0.....	3	0,2	3	0,14
	1884	100,0	2153	100,0

Det fremgår af tabellen, at vandprocenten hyppigst — både i 1947 og 1948 — har ligget mellem 48 og 50, og at over 90 pct. af alle analyserne har vist, at brunkullenes vandprocent har ligget indenfor området 42—54. Middelvandprocentens variation gennem alle årets måneder fremgår af nedenstående oversigt for 1947 og 1948. Det ses tydeligt, at variationen har været meget lille.

Oversigt over middelvandprocentens variation med årstiderne.

Måned	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
1947.....	48,9	48,4	48,0	47,8	46,5	47,0	46,7	47,3	46,1	48,4	47,0	48,7
1948.....	48,8	48,6	48,6	47,3	46,7	47,2	47,6	47,6	47,8	48,9	49,6	49,4



»Rotary«

JORDFRÆSERE

med 20'' arbejdsbredde.

Med eet redskab frembringes et færdigt såbed.

- ROTARY** kan leveres med gummi- eller jernhjul.
- ROTARY** er den ideelle maskine til al kultivering og rensning.
- ROTARY** er hurtig og økonomisk, har stor ydeevne.
- ROTARY'S** selvskærpene knive blander effektivt overflademateriale og gødning med jorden.
- ROTARY** er også enestående til friluftskultivering, idet jorden findeles efter ønske og kan behandles i forskellig dybde.
- ROTARY'S** knivtromle hjælper med maskinens fremdrift.
- ROTARY'S** friktionskobling skåner kørehjul og knivtromle.
- ROTARY** kan forsynes med fureapparat, tromle, remskive etc.

Levering omgående fra lager. - Skriv eller ring efter brochure med specifikationer og alle oplysninger.

W. LANGREUTER'S EFTF. A/s

Gl. Kongevej 3 - København V. - Central 1090

Forhandlere og service overalt i Danmark.

AKTIESELSKABET SKARREHAGE MOLERVÆRK

Alt i cementvarer,

rør i alle gängse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering. Telefon 21. Reel betjening.

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og Reserver
andrager ca. 19,3 Mill. Kroner



Kaas- Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands
Kulkompani

Nørresundby
Telefon 4227 - 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11



Katalog sendes

gratis paa

Forlangende

Anvend kun



ORIGINALE
RIMAS

RESERVEDELE

til

briketpressere
formbrændselspressere
formtørvspressere
ælteværker

RINGSTED JERNSTØBERI & MASKINFABRIK A/S

HAMMERUM
HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

SPEJLBORGS
PLANTESKOLE

BRØNDERSLEV
Telefon 382

SKOV-, LÆ-
OG HÆKPLANTER

Røde
drænrør
2" — 12"

- Fredenshøj
- Teglværk

Aabenraa . Telefon 2127

Dansk Landbrugs-
og Handelslaboratorium

ved R. KROGH

ODENSE

Telefon 1731 . 2 lin.

Røde — 2" — 12" — Drænrør.
Forlang tilbud.

Akts. Frederiksholms Tegl- & Kalkværker.
Rosenørnsallé 18. — København V. — Central 282.

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. BIRK . Foreløb. tlf. Rødkjærsbro 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til anvending og kloak føres.

FORLANG TILBUD

Jordbrugskalk.

Fabrikation af såvel
pulveriseret kalk
som findelt råkalk.

Gug Kalkværk A/S,

Salgskontor:
Elmeallé 2, Hasseris.
Tlf. Aalborg 2908
og Gug 46.

STRYG elektrisk . . .

A/s Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

SPRIT



til teknisk Anvendelse.

2. *Askeindholdet*. Askeprocenten er beregnet ved det vandindhold, prøverne havde ved modtagelsen, d. v. s. ved det vandindhold, som brunkullene normalt har i lejet eller i de opgravede store bunker. Af tabel 2 fremgår fordelingen af analyserne i området 0—34 pct., idet der praktisk talt ikke har været prøver med højere askeindhold.

Tabel 2. **Beliggenhed af askeprocent.**

Askeprocent	Året 1947		Året 1948	
	Antal analyser	Fordelingsprocent	Antal analyser	Fordelingsprocent
0,0— 2,0.....	16	0,8	15	0,7
2,1— 4,0.....	203	10,8	294	13,7
4,1— 6,0.....	337	17,9	456	21,2
6,1— 8,0.....	362	19,2	486	22,5
8,1—10,0.....	231	12,3	297	13,7
10,1—12,0.....	144	7,6	165	7,7
12,1—14,0.....	158	8,4	127	5,9
14,1—16,0.....	146	7,7	124	5,8
16,1—18,0.....	127	6,7	83	3,9
18,1—20,0.....	75	4,0	48	2,2
20,1—22,0.....	43	2,3	27	1,3
22,1—24,0.....	16	0,8	15	0,7
24,1—26,0.....	14	0,7	5	0,2
26,1—28,0.....	1	0,05	5	0,2
28,1—30,0.....	3	0,2	1	0,05
30,1—32,0.....	1	0,05	3	0,15
32,1—34,0.....	3	0,2	1	0,05
over 34,0.....	4	0,25	1	0,05
	1884	100,0	2153	100,0

Det ses, at askeprocenten begge år hyppigst har ligget mellem 6 og 8, samt at den i langt de fleste tilfælde — i 1947 i ca. 61 pct. og i 1948 i ca. 72 pct. — har ligget under 10.

3. *Effektiv (nyttig) brændværdi*. Den effektive brændværdi, der er beregnet ved brunkullenes vandindhold ved ankomsten til laboratoriet, danner grundlaget for prisen, således at kul med en brændværdi under 1950 kcal. er ulovlig salgsvare, medens prisen for uharpede kul ab leje ellers er følgende:

Effektiv brændværdi	1950—2199 kcal.	pris	17 kr.
»	»	2200—2449	»	» 19 »
«	«	2450—2699	«	» 21 «
«	«	2700—2949	«	» 23 «
«	«	2950—3199	«	» 25 «
«	«	3200	«	» 27 «

Af tabel 3 fremgår antallet og fordelingen af analyserne i 1947 og 1948 over de anførte kalorieområder.

Tabel 3. Beliggenhed af effektiv (nyttig) brændværdi.

Effektiv (nyttig) brændværdi kcal.	Året 1947		Året 1948	
	Antal prøver	Fordelings- procent	Antal prøver	Fordelings- procent
under 1400.....	3	0,2	1	0,05
1400—1600.....	3	0,2	2	0,1
1600—1800.....	36	1,9	28	1,3
1800—1950.....	87	4,6	81	3,8
1950—2200.....	381	20,2	251	11,6
2200—2450.....	597	31,7	802	37,2
2450—2700.....	549	29,1	711	33,0
2700—2950.....	181	9,6	207	9,6
2950—3200.....	28	1,5	47	2,2
3200—3400.....	5	0,3	12	0,6
3400—3600.....	2	0,1	3	0,15
3600—3800.....	6	0,3	4	0,2
3800—4000.....	2	0,1	2	0,1
over 4000.....	4	0,2	2	0,1
	1884	100,0	2153	100,0

Det ses, at i begge år har brunkul med en nyttig brændværdi på 2200—2450 kcal. (19 kr.'s kul) været hyppigst. Derefter kommer 21 kr.'s kul med en brændværdi på 2450—2700 kcal. Ifølge analyserne har i 1947 og 1948 henholdsvis ca. 61 pct. og ca. 70 pct. af brunkullene været solgt i disse prisklasser.

Tabel 4. Beliggenhed af effektiv brændværdi beregnet på vand- og askefri substans.

Effektiv brændværdi i vand- og askefri substans kcal	Året 1947		Året 1948	
	Antal prøver	Fordelings- procent	Antal prøver	Fordelings- procent
under 5400.....	1	0,05	6	0,25
5400—5500.....	3	0,2	7	0,3
5500—5600.....	4	0,2	7	0,3
5600—5700.....	11	0,6	21	1,0
5700—5800.....	33	1,8	30	1,4
5800—5900.....	71	3,8	68	3,2
5900—6000.....	131	7,0	128	5,9
6000—6100.....	239	12,7	205	9,5
6100—6200.....	314	16,6	297	13,8
6200—6300.....	359	19,1	435	20,2
6300—6400.....	376	19,9	488	22,7
6400—6500.....	198	10,5	251	11,7
6500—6600.....	83	4,4	124	5,8
6600—6700.....	27	1,4	48	2,2
6700—6800.....	20	1,1	24	1,1
6800—6900.....	8	0,4	7	0,3
6900—7000.....	4	0,2	6	0,3
over 7000.....	2	0,1	1	0,05
	1884	100,0	2153	100,0

4. *Den effektive brændværdi i vand- og askefri substans.* Endelig skal nævnes en karakteristisk størrelse, der kan beregnes på grundlag af vandprocent, askeprocent og effektiv brændværdi, og som giver et godt billede af en brunkulsforekomst's kvalitet, det er den såkaldte brændværdi af vand- og askefri substans.

I tabel 4 er på sædvanlig måde anført antal og fordeling i 1947 og 1948 over intervaller på 100 kcal. fra 5000 til 7000.

Det fremgår af tabellen, at den hyppigste brændværdi har ligget mellem 6300 og 6400 kcal., samt at henved 80 pct. af alle brunkullene har haft en effektiv brændværdi i vand- og askefri substans, der har ligget mellem 6000 og 6500 kcal., hvilket er betydeligt højere end den gennemsnitlige værdi for tørv, der ligger omkring 5500 kcal. Når tørv alligevel foretrækkes som brændsel, ialtfald i husholdningen, skyldes det, at fugtigheden ad naturlig vej kan bringes betydeligt længere ned, således at den gennemsnitlige effektive brændværdi for gode tørv er 3400—3500 kcal., medens den for brunkul kun er 2400—2500 kcal. Til gengæld er brunkul, som det ses af nærværende oversigt*), en mere konstant vare.

LITTERATUR

Plantefysiologi.

Professor i plantefysiologi ved Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, dr. phil. *D. Müller*, har fornylig udgivet en 304 sider stor og smukt udstyret bog med nævnte titel. Bogen indeholder 212 tekstfigurer og 7 farvetavler. Prisen er 31 kr. uindbundet og 34 kr. indbundet med shirtingryg.

Bogen skildrer de danske landbrugs-, havebrugs- og skovbrugsplanters livsvirksomheder, men er noget andet og bedre end en tung lærebog. Skønt strengt videnskabelig er den let læselig og letfattelig, og et register omfattende over 1200 emner gør bogen velegnet som håndbog, idet man på et øjeblik kan finde de oplysninger, man søger. Endvidere findes et omfattende planteregister og en fortegnelse over en række moderne håndbøger og monografer samt de vigtigste refererede tidsskrifter. Forfatteren har i det hele taget gjort et stort arbejde for at gøre tilegnelsen af stoffet let for læseren.

Denne lærebog i plantefysiologi er med hensyn til billedmateriale den rigest udstyrede siden århundredskiftet, idet hverken amerikanske, engelske eller tyske lærebøger indeholder så mange illustrationer.

I bogen er der taget hensyn til den nyere forskning indenfor jordbru-

*) Se også Statsprøveanstaltens beretning for 1943—44 og Hedeselskabets Tidsskrift nr. 6 — 1946 og nr. 2 — 1948.

get og planteavl, og den er ikke blot tænkt som lærebog, men også som opslagsbog for konsulenter, havebrugs- og landbrugslærere m. fl., ligesom den vil kunne være til stor nytte for lærerne i naturfag ved real-, folkeskoler, gymnasier og seminarier.

N. C. Nielsen.

Jords vandkapital.

På de følgende sider afslutter mag. agro. Martin Olsen sine undersøgelser vedrørende ovennævnte emne.

(Sluttet.)

Med hensyn til tilnærmende værdier for planternes vandforbrug, kan der på grund af det ødelæggende bladlusangreb i kålroemarken kun være tale om nærmere at undersøge materialet fra bygmarken. Hvorvidt en sådan undersøgelse i denne »åbne« jordbund med et spændingsfrit porerumfang på antagelig over 25 % vil kunne føre til et tilfredsstillende resultat, må formodentlig bl. a. bero på, om nedbøren i vækstperioden falder i små byger, og om beholdningerne i omhandlede perioder til stadighed er væsentligt mindre end beholdningerne ved den naturlige vandkapacitet, thi det må antages, at jo større byger, der falder, og jo nærmere beholdningerne ligger ved fuld kapacitet, desto større er sandsynligheden for, at en del af nedbøren straks forsvinder til undergrunden under rodområdet (spild). For bygmarkens vedkommende må disse forudsætninger anses for at være til stede i tiden $\frac{24}{5}$ — $\frac{8}{11}$, men forinden vi giver os i lag med disse beregninger, skal vi først se nærmere på, hvorledes det totale vandforbrug, incl. spild til den dybere undergrund, ligger i forhold til H. C. Aslyngs angivelse på 300 mm fra vår til høst.

Nedbør fra $\frac{1}{4}$ — $\frac{11}{8}$	219,3 mm
Bidrag fra beholdningerne	78,0 «
Ialt..	297,3 mm

Det vil heraf ses, at det totale vandforbrug (incl. spild til den dybere undergrund) i omhandlede tilfælde stemmer ganske godt overens med Aslyngs angivelse, men da »spildvandet« ikke kan udnyttes af planterne, og da mængden heraf uden tvivl er forskellig for de forskellige jordarter, bør vandforbruget såvidt muligt befries for denne variant, forinden sammenligninger finder sted, og noget sådant vil vi forsøge på i nærværende tilfælde.

Da byggen først blev sået den $16/4$, må nedbøren i tiden $1/4$ — $16/4$ henregnes til spild (33 mm), og da rodområdet var vandmættet umiddelbart forud for regnvejrperioden omkring 1. maj, må det anses for sandsynligt, at den da faldne nedbør også hører »spildsamlingsen« til (27 mm). Såfremt man derfor i nærværende tilfælde ønsker et talmæssigt udtryk for produktiv såvel som uproduktiv fordampning, bør man uden tvivl formindske det samlede forbrug på ca. 297 mm med det forannævnte spild på ialt 60 mm. Herefter kommer forbruget ned på ca. 237 mm eller i gennemsnit pr. døgn $237 : 117 =$ ca. 2 mm, hvilket er omtrent det samme, som vi fandt for byg i 1929 ved dræningsforsøget i Kvorning (se Fridlev Thøgersen: Foreløbig beretning vedr. dræningsforsøget i Kvorning, Viborg 1930), hvor undergrunden består af svært sedimentært ler, og spild i vækstperioden derfor ikke sandsynligt. Denne overensstemmelse styrker troen på, at ingen del af den faldne nedbør fra $12/5$ — $11/8$ er gået til spilde, og vi skal derfor se nærmere på byggens vandforbrug i tiden $24/5$ — $11/8$ (tabel 5).

Tabel 5.

Periode	Antal døgn		Nedbør mm	Tilskud fra vandkapit. mm	Vandforbrug i mm	
	i pe- rioden	efter såtid			i pe- rioden	pr. døgn
$24/5$ — $14/6$	21	38—59	36,5	19	55,5	2,6
$14/6$ — $29/6$	15	59—74	38,5	44	82,5	5,5
$29/6$ — $14/7$	15	74—89	15,5	42	57,5	3,8
$14/7$ — $23/7$	9	89—98	25,8	÷ 12	13,8	1,5
$23/7$ — $11/8$	19	98—117	39,3	÷ 25	14,3	0,75

Den $24/5$ var bygplanterne 10—15 cm høje, den $14/6$ ca. 50—60 cm og stod umiddelbart foran skridning, der fandt sted i tiden $14/6$ — $29/6$. Afgrødens blågrønne farvetone holdt sig til henimod den $23/7$, idet dog de fleste blade var visnede den $14/7$. Den $23/7$ har marken fået et grøngult skær over sig, og aksene er begyndt at bøje nedad, og den $11/8$ er byggen moden.

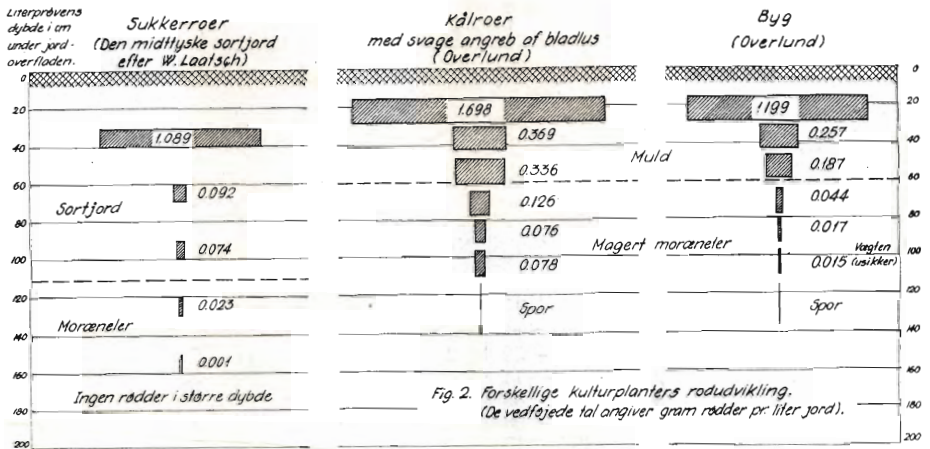
Af tabel 5 vil det ses, at vandforbruget er størst i skridnings-tiden (gennemsnitlig 5,5 mm pr. døgn), hvorpå det i det efterfølgende »grønstadium« falder 1,7 mm til 3,8 mm pr. døgn. I den periode, der danner overgang mellem grøn- og gulmodenhedsstadiet, falder vandforbruget til 1,5 mm pr. døgn, for endelig i sidstnævnte stadium at gå ned på gennemsnitlig 0,75 mm pr. døgn.

Ved en vurdering af disse tal må det erindres, at beregningerne er baseret på et rodområde på 1 m dybde, hvilket, som det fremgår af efterfølgende afsnit, i det store og hele også er rigtigt for den om-

handlede mark, men da rødderne — omend i meget ringe mængde — er gået dybere end 1 m, og da selv den relativt ringe rodmængde i dybden 60—100 cm har formået på et vist tidspunkt af vækstperioden ($14/7$) at fravryste det herværende jordlag næsten al dets tilgængelige vand, er det sandsynligt, at bygplanterne omend i beskudne mængder har hentet vand fra jordlaget umiddelbart under det fikserede rodområde. De anførte tal for vandforbruget må derfor anses at ligge i underkanten.

3. Planternes rodudvikling.

Til orientering om, hvorvidt det fikserede rodområde (1 m) var i overensstemmelse med de faktiske forhold, blev der foretaget rod-



undersøgelser, i bygmarken umiddelbart efter høst og i kålroemarken den $8/11$ dels på selve undersøgelsesfeltet og dels på et lille arealparti i den anden ende af marken, hvor angrebet af bladlus kun havde været svagt.

Undersøgelserne bestod i dels i marken at forfølge rødderne i dybden og dels gennem udtagning af jord med naturlige lejringsforhold i literprøver gradvis nedefter i profilet at finde udtryk for deres vægtmæssige udbredelse pr. rumfangsenhed. Resultatet heraf vil fremgå af fig. 2, og da fremgangsmåden ved undersøgelserne er den samme som anvendt af W. Laatsch (se *Bodenkunde und Pflanzenernährung* 21./22. bd. 1940, side 95—111) er resultatet af hans undersøgelser over sukkerroerødders udvikling i den midttyske sortjord (Schwarzerde) tillige gengivet. Tallene for sukkerroer angiver den af to fællesprøver med det største rodindhold.

Den anvendte fremgangsmåde til bestemmelse af røddernes udbredelse pr. rumfangsenhed jord tillader ikke nogen effektiv adskil-

lelse af rødder og mindre omsat organisk substans, og derfor kan der ikke herigennem opnås et tilfredsstillende udtryk for mængden af planterødder i selve pløjelaget. I omhandlede tilfælde gjorde dette sig også i nogen grad gældende i det underliggende lag (15—28 cm), hvorfor de her angivne rodmængder i gr. er lidt for høje. I de øvrige prøver fra muldlaget (30—59 cm) gjorde dette forhold sig ikke gældende i nævneværdig grad.

Da det i omhandlede tilfælde drejede sig om orientering, er der kun udtaget en serie literprøver i profilet fra hver mark, hvorimod røddernes dybdegåen er undersøgt i ca. 1 m brede profiler. I bygmarken, hvor der også blev gjort et mislykket forsøg på at foretage udvaskning af planterødder i marken, syntes rødderne at have en ensartet udbredelse horisontalt, og det i en enkelt serie literprøver fundne udtryk for rodmængden i bygmarken kan derfor betegnes som nogenlunde repræsentativt for denne. Anderledes stiller det sig antagelig for kålroemarkens vedkommende, idet man fik indtryk af, at der her ikke alene bør udtages en serie literprøver i profilet under selve planten, men også imellem to på hinanden følgende planter, ja måske tillige imellem to planter i hver sin række, forsåvidt der ønskes et fuldgældigt udtryk for røddernes udbredelse. De i fig. 2 angivne tal for kålroer stammer fra literprøver udtaget midt imellem to kraftige kålroer i samme række, idet der på det pågældende tidspunkt ikke stod mere tid til rådighed. Endvidere skal bemærkes, at byggens rodnet — især i de dybere liggende lag — var finere og mere jævnt fordelt end det tilsvarende for kålroer, men til gengæld var de enkelte rodhår hos sidstnævnte gennemgående tykkere.

Af fig. 2, hvor rodvægten i lufttørret tilstand er angivet i gram pr. liter jord, ser vi, at kålroerødderne ikke er gået nævneværdig længere ned end bygrødder, derimod ligger rodmassen hos kålroer i hver af dybderne betydelig over byggens.

På selve undersøgelsesfeltet i kålroemarken, hvor planterne på grund af det ødelæggende bladlusangreb har ført en kummerlig tilværelse siden ca. midten af august, og væksten derfor hæmmet på et altfor tidligt tidspunkt, er der også foretaget undersøgelser af rodudviklingen. Denne viste, at rødderne hos disse elendige små roer var gået omtrent lige så langt ned, som hos de foran omtalte kraftige roer. Da rodområdet gennem hele vækstperioden har været i besiddelse af rigelige mængder af tilgængeligt vand, tyder dette forhold ikke på, at kålroerøddernes dybdegåen har rettet sig efter planternes behov for vand.

Da den omhandlede jord har fortrinlige strukturforhold i hele rodområdet, må planternes energitab som følge af modstand ved rodudbredelse anses for meget ringe.

4. Gødskning og høstudbytte.

I foråret 1948 er kálroemarken ikke tilført anden gødning end 200 kg 18 % superfosfat pr. ha, hvorimod bygmarken foruden 250 kg 18 % superfosfat har fået 200 kg kalksalpeter pr. ha.

Umiddelbart efter høst ($^{11/8}$) blev der i forbindelse med rodundersøgelserne i bygmarken udtaget jordprøver i profilet på hver af undersøgelsesfelterne til bestemmelse af reaktionstal (R_t), fosforsyretal (F_t) og kaliumtal (T_K). Resultaterne vil fremgå af tabel 6.

Tabel 6.

	R_t	F_t	T_K	Prøveudtagningsdybde
				cm
Kálroemarken:	6,5	3,4	2,1	0—20
	5,7	3,0	1,3	20—40
	5,5	4,1	1,8	40—60
	5,5	5,2	3,1	65—80
	5,4	6,5	1,1	80—90
Bygmarken:	6,0	3,6	3,1	0—20
	4,9	1,3	2,0	20—40
	5,3	5,0	1,8	40—60
	5,4	10,0	1,8	65—80

Under de foran anførte fugtigheds-, reaktions- og gødskningsforhold blev der af *majabyg* avlet 31,5 hkg kærne + 45,5 hkg halm pr. ha og af kálroer 151,5 hkg pr. ha. Som tidligere omtalt er der ingen tvivl om, at bygmarkens relativt tynde plantebestand er den væsentligste årsag til, at udbyttet ikke blev større. Udbyttet af kálroer er et eksempel på, hvor stort tab et ondartet bladlusangreb kan medføre.

Ved afslutningen af denne orienterende fugtighedsstudie for vækståret 1948 retter jeg en tak til *gårdejer J. Kjellerup, Overlund*, der velvilligst har stillet sine marker til rådighed, til *laboratorieforsker Th. Mogensen* og *civilingeniør J. Frederiksen*, hedeselskabets laboratorium, der har gennemført laboratorieundersøgelserne, og for oplysninger om nedbørsmålingerne ved Viborg katedralskole til skolens meteorolog, *gymnasiast Keld Ove Jensen* samt hans stedfortrædere *gymnasiasterne Olav Hollesen* og *Birte Olsen*.

Martin Olsen.

VESTJYLLANDS MERGELFORSYNING

Andelsselskab

påtager sig

udnyttelse af lokale lejer og tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev Kalkværk.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,
kasserer,
Vostrup.

I. M. LAURIDSEN,
næstformand,
Gørding.

JESPER JESPERSEN,
formand,
Gødstrup.

Den kalv må vel plejes som god ko skal blive



— det samme gælder afgrøderne på marken, de skal ikke alene have en god ernæring, men de skal også beskyttes mod de farlige snylttere, som hedder **ukrudtsplanter**.

Sprøjtning af korn- og græsfrømarker med hormonpræparatet **Dicotox** er et uundværligt middel i kampen mod ukrudtet.

DICOTOX

som før hed Agroxone, kan nu bestilles til rettidig forårslevering hos vore forhandlere over hele landet.

DET DANSKE GØDNINGSKOMPAGNI A/S
AKTIESELSKABET FOR KEMISK INDUSTRI

*Her er vel nok
dejlig varmt!*



— ja, men det er da ikke så mærkeligt — hele huset er isoleret med

TROLDTEKT-plader.

Her er isoleret mod

kulde . varme . fugt . støj.

Det kan ikke være bedre. Om der spares på brændselet? Ja, i høj grad! Og du ved jo da, at dit legeme må afgive varme til kolde, uisolerede vægge. Hvis du ikke har ordentlig isoleret, »pumper« du en mængde unødvendigt brændsel, der udelukkende anvendes til at varme væggene op med, i fyret! Du vil derfor forstå, at det er bedre at isolere end lade være.

Brug **TROLDTEKT** træbetonplader til isolering af ydermure — det betaler sig.

Standardstørrelse: 200×75 cm. - Standardtykkelser: 2½ cm, 3½ cm, 5 cm, 7½ cm, 10 cm.

Fås overalt hos tømmerhandlere og bygningsmaterialeforhandlere.

Træplantningsmaskine.

En amerikansk model prøvekørt i Sverige.

I Amerika har man i længere tid, bl. a. ved de store plantningsarbejder på de midtamerikanske, sandstormshærgede sletter, anvendt en maskine til plantning af træer.

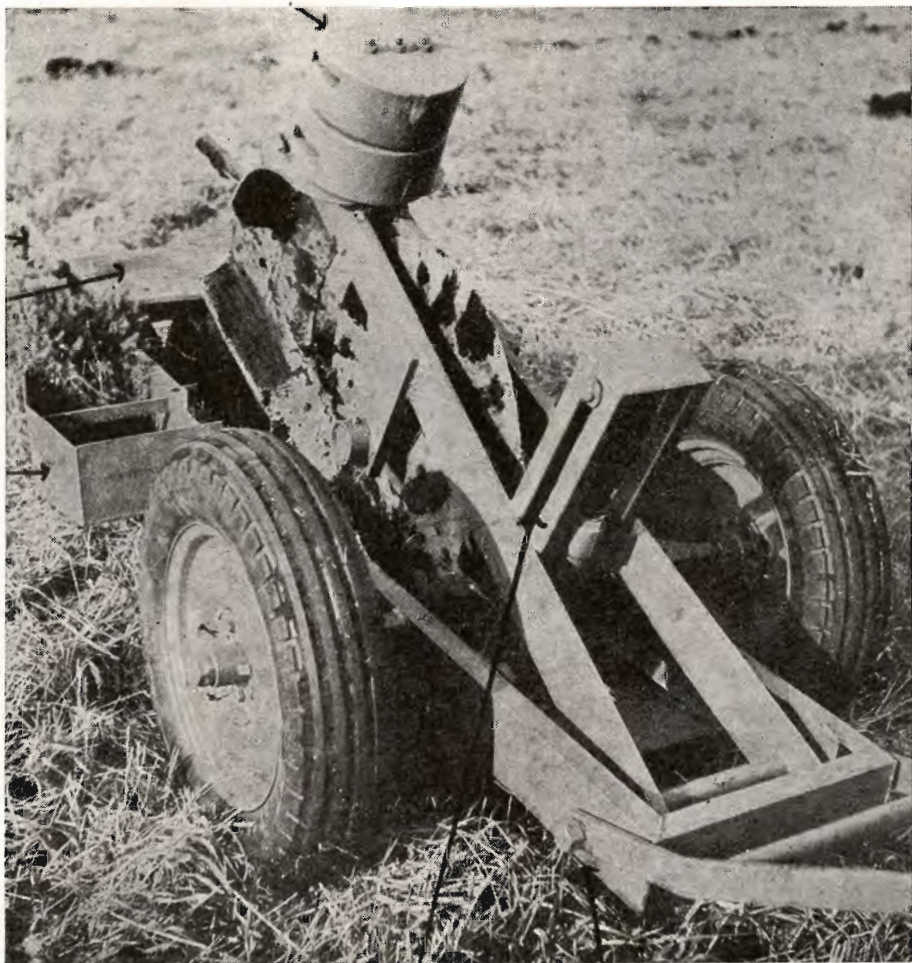


Fig. 1.

En af dem er nu kommet til Sverige, og i novembernummeret af »Skogen« bringes hosstående billeder af maskinen samt en redegørelse for maskinens konstruktion og anvendelse.

Maskinen, fig. 1, består af en kraftig ramme med to bærende gummi-hjul foran, et plovaggregat midt i rammen og to mindre gummi-hjul bagude samt siddeplads for plantør og plads til en beholdning

af planter. Plovaggregatet, der ses midt i billedet, består af et hjulskær og et symmetrisk plovskær, som kan belastes med aftagelige vægte, vist ved pilen øverst. Med en hævearm, der ses øverst i venstre side, manøvreres den hydrauliske løfteanordning for plovaggregatet, der er angivet ved den lange pil midt i billedet. Plantørens plads og plantebeholderen er vist med de to midterste pile i venstre side af billedet.

Maskinen arbejder på den måde, at hjulskæret baner vej til den



Fig. 2.

ønskede dybde, hvorefter plovskæret åbner furen, så plantøren kan stikke planten ned, som vist i venstre side af fig. 2, derpå trykker de to bageste hjul igen jorden til omkring planterne.

Som trækraft anvendes en traktor, koblet til maskinens bevægelige forbindelsesanordning, der vises på fig. 1 ved pilen forneden længst til højre.

Maskinens anvendelighed har man endnu ikke kunnet udtale sig om i Sverige, men man kan dog allerede nu fastslå, at anvendelsen vil være begrænset til relativt jævne arealer uden for mange sten eller gamle rødder. Hjulskæret er konstrueret således, at det ruller over genstande i jorden, det ikke kan skære igennem, og plovskæret følger derefter med ovenover, så det ikke går fast i sten og rødder. Man er desuden klar over, at maskinen kræver særlig omhu og præcision hos plantøren for at planterne kan »sættes« i den rigtige dybde og med den rigtige afstand. Amerikanerne regner med en »læretid« for plantøren omfattende ca. 30 000 planter. Fasttrykningen af jorden omkring planterne synes maskinen at klare godt.

En svaghed ved maskinen synes det, efter hvad »Skogen« skri-

ver efter de foretagne svenske prøveførsler, at den ikke kan arbejde udenfor det lige spor, men svigter i krumninger og sving. Prøveførslen synes at vise, at der ingen vanskelighed er med at plante 10 000 planter på en ca. 8 timers arbejdsdag.

Også her i Danmark må man følge forsøgsarbejdet med maskinen med interesse, idet forholdene her i landet antagelig vil være bedre egnet for den end i Sverige. Til nyplantning i hedearealer og læplantning er der nogen sandsynlighed for at den kan finde god anvendelse.

Hedeselskabets forretningsførere.

I anledning af hedeselskabets forretningsfører for *Glenstrup* distrikt, gårdejer *Vilh. Sørensen*, Gammelgaard, Faarup på grund af sygdom har ønsket at fratræde, har proprietær *Laurids Møller*, Damagergaard, Hobro, overtaget dette hverv.

Da hedeselskabets hidtidige forretningsfører for *Hadsund* distrikt, gårdejer *Sven Pinstrup*, Møldrugaard, Arden, har ønsket at fratræde, er dette hverv overtaget af konsulent *Kr. Jørgensen*, Hadsund.

Da hedeselskabets hidtidige forretningsfører for *Nr. Sundby* distrikt, isenkræmmer *Otto R. Nielsen*, Nr. Sundby, har ønsket at fratræde, er dette hverv overtaget af forpagter *B. Krogh*, Lindholm, Nr. Sundby.

Fra plantningsvirksomheden.

Himmerlands læ- og hegnplantningsforening

har holdt generalforsamling på Aars hotel. Formanden, forstander *Hakon Sørensen*, Forsøgsgaarden, Hornum, bød velkommen og aflagde beretning. Han omtalte herunder fremgangen for plantning af løvtræer og en tilsvarende tilbagegang for nåletræernes vedkommende.

Til formand genvalgte *Hakon Sørensen*. Til bestyrelsen valgtes i stedet for *Chr. P. Christensen*, Farsø, der ikke ønskede genvalg, *Martin Jensen*, Farsø. Genvalgt blev *Støttrup*, Farsø, og *Verner Poulsen*, Nyrup. Til revisor genvalgte *N. P. Bisgaard*, Sønderup.

Som anerkendelse for veludført arbejde for foreningen udnævntes *Chr. P. Christensen* til æresmedlem, og *Kr. Gravensen*, Troelstrup, fik som anerkendelse for godt udført plantningsarbejde overrakt et smukt bordflag.

Efter kaffebordet indledede konsulent *Oksen*, Aars, en forhandling om emnet: Skal man plante om foråret eller om efteråret? Han indledede med det gamle ord: Det, man planter om efteråret, skal gro, og det, man planter om foråret, kan gro. Fra denne regel var der dog den undtagelse, at nåletræer klarer sig bedst, når de plantes

om foråret, og forøvrigt er der mange ting at tage hensyn til, når man skal vælge det rette tidspunkt at plante på.

Hadsten plantningsforening

har i 1948 udleveret 17 715 nåletræer og 46 236 løvtræer til en værdi af 5566 kr. Foreningens formand er rentier *Johan Katberg*, Hinnerup. Det vedtoges i det kommende år at arrangere en markvandring på Kollerup-distriktet.

60 års jubilæum

fejredes den 14. januar af Give plantningsforening ved en generalforsamling og festlig sammenkomst på »Borggaarden« i Give. Formanden, lærer *Rs. Mortensen*, Lindeballe, omtalte i sin beretning plantningssagens udvikling og betydning for egnen. Det gælder om at føre arbejdet videre med samme sindelag som hidtil til gavn for samfundet. Foreningen havde i det forløbne år uddelt 751 000 nåletræer og 123 000 løvtræer til en samlet værdi af 46 000 kr.

Ved det påfølgende kaffebord hyldede formanden foreningens æresmedlem *Lars Søndertoft*, og idet han ligeledes rettede en tak til en anden af de tilstedeværende plantningsveteraner *N. P. Ottesen*, Mallehøje, foreslog han på bestyrelsens vegne også at udnævne *N. P. Ottesen* til æresmedlem. Dette vedtoges med akklamation. Flere forskellige talte, og sekretær *Skodshøj*, hedeselskabet, holdt et foredrag, der gav anledning til en række forespørgsler, som skovrider *Aaskov* og foredragsholderen besvarede.

I anledning af *N. P. Ottesens* udnævnelse til æresmedlem offentliggjorde red. *H. C. Larsen* nogle dage efter i »Vejle Amts Folkeblad« følgende smukke hyldestdigt til *N. P. Ottesen*:

Du plantningsmand, der trådte dybe spor,
forskønned' egnen, rejste mangt et minde,
du er i pagt med det, der grønnes, gror,
du trodsed' skarpe, vilde vestenvinde.

Du skærmed' ømt de spæde planter grønne,
med råd og dåd du var en tjener god. —
Nu knejser stammer, ranke, stærke, skønne,
og kornet breder sig ved deres fod.

Det suser i de stedsegrønne kroner,
et pust af fred og festlig poesi,
og fugesangen ud fra dybet toner,
mens vi går ad mosset, fredfyldt sti....

Med mildhed i dit sind, opladt for al det høje,
du gik din gang og øved' dåd med fryd,
du suged' rigdom ind, og livet blev ej møje,
og blev du træt, du fulgte klokkens lyd.

Dit vedbenklædte hjem jeg ofte mindes,
den smukke park, med stoute mindestene,
og hvad du elsked' frem skal stadig findes:
din lune plantning med de grønne grene.

Thi der går unge i de gamles spor,
de værner arven, planter nye skud,
så alt hvad de nu håber vist og tror
må bære fra de gamle slægter bud.

Grindsted, 17. januar 1949.

H. C. Larsen.

Djurslands søndre plantningsforening

har holdt generalforsamling. Formanden, gårdejer *P. Madsen Pedersen*, Horstved, omtalte det forholdsvis gode planteår, 1948 havde været, men hvor plantemangel havde gjort sig stærkt gældende. Skovrider *A. Thyssen* oplyste, at der til 247 modtagere er uddelt 300 000 nåletræer og 60 000 løvtræer. Til bestyrelsen nyvalgte sognefoged *M. Udsen*, Taastrup, og genvalgte *P. S. Dam*, Basballe.

Til slut holdt skovrider *A. Thyssen* et interessant og udførligt foredrag om, hvilke træsorter, man skal plante på de forskellige jordboniteter.

Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed

Fra distriktskontorerne under hedeselskabets mose- og engafdeling foreligger der en opgørelse over arbejdet i december måned 1948.

Det fremgår heraf, at der i månedens løb er fuldført 551 arbejder omfattende 2638 ha til en samlet udgift af 2 732 290 kr. Heraf var 531 drænings- og kultiveringsarbejder omfattende 1804 ha (udgift 2 081 310 kr.) og 20 vandløbsreguleringer med et interesseret areal på 834 ha (udgift 650 980 kr.).

Derudover er der i samme måned ved samtlige distrikter færdigprojekteret og tilstillet rekvirenterne 318 arbejdsplaner omfattende 1021 ha til en overslagssum af 1 165 790 kr. Heraf var 314 drænings- og kultiveringsplaner omfattende 993 ha (overslagssum 1 111 190 kr.) og 4 vandløbsreguleringer med et interesseret areal på 28 ha (overslagssum 54 600 kr.).

C. V. S. L.

Understøttelsesfondet

for hedeselskabets tjenestemænd.

Fondet er oprettet den 13. august 1907. — Fondets kapital forøges af de midler, der tilfalder det i henhold til hedeselskabets forsørgelsskasses vedtægter, samt ved frivillige gaver. — Rentebeløbet af fondets kapital anvendes som understøttelse til særlig uheldigt stillede tjenestemænd, hvad enten de er medlemmer af fondet eller ej, til særlig uheldigt stillede forhenværende tjenestemænd eller til tjenestemænds enker eller børn.

I henhold til fondets vedtægter har der for årene 1949—50—51 været afholdt valg af et medlem til bestyrelsen. Bogholder *E. Jensen* blev genvalgt.

REGNSKAB FOR 1948.

Indtægt.

Kassebeholdning den 1. januar 1948	kr. 45.356,62
Renter	« 2.270,36
Hedeselskabet indbetalt provision for nye medlemmer i 1948	« 92,50
do. « bidrag for 1948—49	« 500,00
Direktør <i>E. Oppenheim</i> , København, gave	« 300,00
Funktionærforeningen indbetalt bidrag	« 100,00
Udtrækning af obligationer	« 4.000,00
	kr. 52.619,48

	Indtægt . . .	kr. 52.619,48
<i>Udgift.</i>		
Købt 20.000 kr. 4½ % Jydsk landkrf. obl.	kr. 19.766,00	
Udbetalte understøttelser	* 2.200,00	
		« 21.966,00
<i>Kassebeholdning den 31. december 1948 . . .</i>		« 30.653,48
Obligationsbeholdningen den 31. december 1848 udgør:		
Jydsk landkreditf. oblig., 6. s. 4½ % . .	kr. 4.000,00	
do. do. do. 7. s. 4½ % . .	« 2.000,00	
do. do. do. 9. s. 4½ % . .	« 20.000,00	
		« 26.000,00
	Kapital, ialt	kr. 56.653,48

J. Parbo.

Martin Olesen.

Ernst Jensen.

Regnskabet er eftersat og fundet rigtigt. — Kassebeholdningen, 30.653 kr. 48 øre, indestår på indlånsbog nr. 64 i Viborg sparekasse. Indskrivningsbevis fol. 1225 for obligationsbeholdningen, 26.000 kr., er forevist.

Viborg, januar 1949.

M. G. Mikkelsen,
statsaut. revisor.

Mindre

M E D D E L S E R



* *

Sveriges trævare-eksport har i 1948 andraget 1817 mill. kr. eller 50 % af landets samlede eksport.

*

I dagene 14. februar til 19. marts afholdes med statsstøtte kursus for dræningsformænd på Boris landbrugsskole. Kursus'et tilrettelægges af afdelingsleder C. V. Schledermann Larsen, hedeselskabet.

I løbet af sommeren afholdes et tilsvarende kursus sammesteds for dræningsmestre.

*

Dobbelt så mange mennesker.

I et interview med »Hejmdal« udtaler distriktsbestyrer J. P. Knudsen, hedeselskabets kontor i Tønder, at der, ved en fornuftig omlægning af jorderne og ejendomsforholdene i Tønder amt, hvor der endnu en mængde steder råder det gamle forhold med marklodderne liggende vidt forskellige steder, med lethed kan bo dobbelt så mange mennesker i amtet, hvorved jorden og bl. a. de store afvandsarbejder omfattende 37 000 hektar siden 1921, kan blive langt bedre udnyttet.

*

Forstander Hakon Sørensen, Statens forsøgsstation i Hornum, har på grund af alder søgt og fået bevilget afsked fra 1. maj. Den kendte havebrugsmand og forkæmper for plantningssagen agter dog ikke at lægge op, men bliver boende i nærheden af forsøgsstationen og fortsætter med en væsentlig del af sit arbejde, men under mere private former, således at hans særlige interesser kan få mere af hans tid. Dette gælder bl. a. plantningssagen.

*

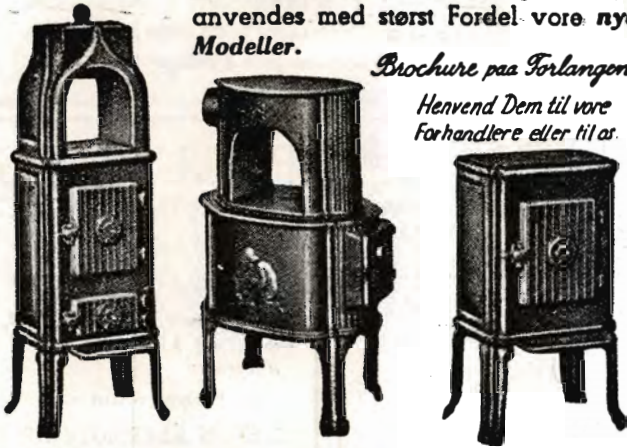
Bjørnslev plantage blev påbegyndt i 1895 af hofjægermester R. Juel, Hverringe, og ikke som omtalt i sidste nummer af tidsskriftet kammerherre Sehested Juel, Ravnholt.

RIBE Brændeovne og Tørveovne

Til indenlandsk Brændsel og Briketter anvendes med størst Fordel vore nye Modeller.

Brochure paa Forlangende

*Henvend Dem til vore
forhandlere eller til os.*



A/S RIBE JERNSTØBERI · RIBE
GRUNDLAGT 1848 · TELEFON 261 & 262

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15
København V.
Telef. 6659 - 5974

**Brunkul
Mergel
Kalk**

H. Theut

VIBORG · Tlf. 1560 · 1559

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)
Kontor i Karup

NATIONAL

tegner SKOVBRANDFORSIKRING
mod TAB AF TRÆVÆRDIEN

FORSIKRINGSAKTIESELSKABET

NATIONAL

NØRRE VOLDGADE 5
KØBENHAVN K. - TELEFON 7565

A. Philipsen & Co.

Viborg
Maskinanlæg · Automobiler
Telefon 532—1064
Elektriske anlæg, vandværksanlæg
Telefon 173—174

Ellidshøj Kridt- & Kalkværk

af E. M. Christiansen, Århus

Telefon Ellidshøj 4 og Århus 7312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel



Aktieselskabet

BRØDRENE BRINCKER

Greisdals Hammerværk pr. Vejle — Grundlagt 1867

Specialitet: Tørvegrebe, tørvespader, drænværktøj, lyngleer.

Alle slags grebe, forke, spader, roehakker, høstleer
og haveredskaber leveres med fuld garanti.

AALBORG TAFTEL AKVAVIT.





SKOVFRØKONTORET

JOHANNES RAHN & SØN NORMASVEJ 21 · KØBENHAVN-VALBY · TELF. VALBY 2

Leverer alle Arter Skovfrø efter forudgaaende Undersøgelse ved Statsfrøkontrollen i København samt med nøje Angivelse af Proveniens. — Prislister sendes paa Forlangende.

FRØKONTORET
(for undersøgt markfrø)
— Grundlagt 1887 —
KOLDING
Telefon 43

A/S **Skive Markfrøkontor**
Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
FRØAVL - FRØHANDEL

PALUDANS
PLANTESKOLE

- - KLARSKOV - -

130 tdr. land

*Skovplanter,
hæk- og hegnsplanter,
allétræer*

Forlang prislister

TELEFON KLARSKOV NR. 9



Brostrøm's
Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle

planter for have,
mark og skov

*Haardføre og veldrevne
arter for ethvert formaal*

Hulkjærhus
Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

*Planter til skove,
læhegn og haver*

**Herning Hede-
& Discontobank**

10-12¹/₂, 2¹/₂-5
Telefon 5 · 273 · 720

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 · København V.
Kannikkegade 18 · Aarhus

ALT I ENTREPRENØRMATERIEL

Leverandør til Hedeselskabet

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Fræsning

af eng og mose samt pløjning
og grubning af planteriller
udføres med nye maskiner.

Vagn Jensen,
Vesterlund.

Telefon Vester 31 u.

**Randers
Planteskole**

v. Petri Petersen
Telefon 423

Alt i haardføre
og veludviklede planter
til have, mark og skov

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro · Tlf. 353
Frøavl og frøhandel

Rødkjærsbro Cementvarefabrik
ved I. T. BIRK · Telef. Rødkjærsbro 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres.

FORLANG TILBUD

Trifoliums Frø

giver stor Høst.

Telefon 58

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod

Telefon 59

Petersværk Betonvare-Industri.

Nørresundby. - Tlf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400.
Rense- og lægel "Ringtanken" (Dansk patent nr. 59820).
Egne fremstillingsmetoder af højeste standard

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8". — Tilbud til tjeneste.

A/S Gammelgaard Teglværk.
Telefon 187. Skive.

Stenvad

Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer.

Mrk. Δ i alle gangbare di-
mensioner fra 10—60 cm så-
vel med som uden muffe.

FORLANG TILBUD

Aktieselskabet

L. Hammerich & Co.

Specialforretning i bygningsartikler.
Grundlagt 1854. Tlf. 7050 (3 linier)

Århus

Krogsgades

Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & Sønner.

Kontor:

Dannebrogsgade 22, Århus.
Telefon 5019—5020.

Ny fabrik i Vejlbj.
Tlf. Riisskov 9319.

Alt i betonvarer D. S. 400.

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med garantimærket Δ
Imprægnering
Brøndrør

HORNBÆK

CEMENTVARE- OG
MØRTELFABRIK

Marius Ødum

Telef. 400 Randers

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Telf. 111, Bjerringbro

★

ALLE

Δ MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager

Altid leveringsdygtig

Røde Drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

Kun Δ -mærkede varer
føres. - Største lager.
Bedste kvaliteter.
Forlang tilbud.

Midtjydske Betonvarefabrikker

Fabrik & lager —

Herning & Lind.

Lager af Δ mrk. betonvarer

Telf. Herning 476

Telf. Lind 45

RØDE DRÆNRØR

TAGSTEN

MURSTEN

=

Kählers Teglværk

Korsør

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer

Indhent tilbud

Tlf. Højslev 3

Midtjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon Skive 1030

S. m. b. A.

Telefon Viborg 1330

Alle størrelser i drænrør leveres

Morsø Støbejerns



AKTIESELSKABET

N.A.Christensen & Co.

KGL HOFLEVERANDØR

NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, civilingeniør J. Parbo (formand),
afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup og botaniker N. C. Nielsen.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg